

Христина ПЕТРИНА

Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника

Алюзійні паралелі в модерних українських текстах: семантичні характеристики міфологічних та біблійних імен

Характерною ознакою сучасної лінгвістичної парадигми є антропоцентричність, що передбачає аналіз мовних явищ на соціальному, культурологічному, психологічному, прагматичному тлі. Така переорієнтація поглядів не могла не накласти відбиток на вивчення художнього слова. В межах лінгвопоетичних студій посилюється увага науковців до засобів і форм творення художності. Інтертекстуальність розглядають як єдиний механізм породження, зокрема, нетрадиційних текстів.

Український модерний художній дискурс становить систему прецедентних імен, переспівів мотивів, сюжетів, відсилань від образу до образу, від імені до імені, що не лише є ілюстраціями твору, а й функціонують як окремі знакові повідомлення¹. Нерідко автор послуговується власними назвами для створення низки натяків на факти, події, персонажів тощо. Твердження, що тексти не існують ізольовано один від одного й у своїй сукупності формують так звану „семіосферу”, дає поштовх розглядати власні назви (далі – ВН) як інтертекстуальні зв'язки між культурами одного та більше народів різних епох². Функціонуючи в системі інтертекстуальних елементів, ВН слугують механізмом творення алюзійності текстів. Алюзія базується на спільних фонових знаннях адресанта й адресата і використовується адресантом для цілеспрямованого припращення смислу до основного змісту повідомлення³.

¹ И. Гальперин, *Текст как объект лингвистического исследования*, Москва 2007, с. 77.

² В. Мислива, *Інтертекстуальність у творчості Оксани Забужко* [в:] „Житомирські літературознавчі студії”, вип. 7, Житомир 2011, с. 174–177.

³ О. Ахманова, *Словарь лингвистических терминов*, Москва 1993, с. 4.

У межах художніх студій вирізняють алюзійні ВН, вичленовують їх серед загального корпусу антропонімів і топонімів в окрему групу. Визначено алюзійну власну назву (далі – АВН) як таку, межі означування якої є об'єктивно звуженими за рахунок наявності унікальної референційної віднесеності⁴. Це дає підстави прийти до висновку, що АВН становлять „сплетіння” ВН та смислових позначень. Алюзійність власних імен пов'язана з тим, що ім'я ототожнюється з суб'єктивним баченням його носія або з певною ситуацією. Згадка алюзійного власного імені в тексті викликає низку асоціацій, основною відправною точкою яких є початковий (буквальний) образ, відомий читачеві попередньо з джерела.

У лінгвістиці немає однозначних тверджень щодо функціонального навантаження АВН. Панівною вважається думка, що таке ім'я служить засобом метафоризації, переосмислення ознак, якостей міфологічних, біблійних, історичних та інших персонажів чи подій щодо тих, про які йде мова в тексті⁵.

Власні назви визначаються як невід'ємна частина художнього тексту. Ім'я героя – це перше, з чим знайомиться читач, а якщо це ім'я значуще, то воно несе в собі стилістичне навантаження, оскільки є першою характеристикою персонажа⁶. Номінативно-характеризувальна функція набуває статусу основної. Виділяються також кумулятивна, експресивна та комунікативна функції. На нашу думку, „стрижень” стилістичного навантаження АВН передбачає забезпечення таких функцій:

- ✓ **номінативно-характеризувальна** (включає оцінну функцію) – називає персонажа, героя, окреслює основні ознаки його образу, дає оцінну характеристику;
- ✓ **смысловірна** (включає символічну функцію) – передбачає формування підтексту, інтерпретацію смислу (нерідко іронічного), окреслення ідеї;
- ✓ **репрезентативна** – відтворює міфологічні, біблійні й інші мотиви з метою актуалізації проблеми на тлі відбиття об'єктивної дійсності.

Функціонально-семантичне навантаження модерних художніх текстів набуває специфічних ознак за допомогою АВН. Розглянемо текст: *А простір ... Що за диво простір цей! / У даліні алей відлуння тоне. / Коріння – мов Атланти й Аполлони. / Потрапив ти в найкращу з Галерей* (О. Ірванець). Автор звертається до міфонімів *Атланти* й *Аполлони*, щоб знайти виразні засоби відтворення образу природи, Інтерпретація тексту та декодування образу передбачає звернення до джерела алюзійних імен: відомо, що у грецькій міфології *Атлант* – один із титанів, що брав участь у боротьбі проти Зевса, за що його покарали боги, тому був змушений підтримувати небосхил; *Аполон* – давньогрецький

⁴ В. Виноградов, *Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы)*, Москва 2001, с. 179.

⁵ И. Гальперин, *Op. cit.*, с. 110.

⁶ *Значущі власні назви як перекладознавча проблема (на матеріалі творів Чарльза Дікенса „The Adventures of Oliver Twist” і „Hard Times” та їх перекладів українською мовою)*, <http://www.anthropos.lnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2449>, [2003].

бог сонця та краси, золотоволосий та вродливий. Однак встановлення джерельної бази АВН ще не передбачає інтерпретування інформації. Важливою передумовою декодування задуму є здатність алюзійних імен вибудовувати асоціативні ряди та імпліцитно прирощувати нові смисли. Алюзійне власне ім'я має постійну предметну віднесеність до денотату алюзії, тобто позначає певну особу й викликає низку асоціацій, які відсилають читача до первісного образу⁷. Реагуючи на алюзійну одиницю, реципієнт ставить собі за мету вибрати ті ознаки, які допоможуть йому розшифрувати закладений зміст, прочитати приховане повідомлення тощо.

Отож, міфологічні імена О. Ірванця вибудовують низку асоціатив: *Атлант* включає семні показники (асоціати) *сила, міць, нескореність, могутність, вічність, захоплення*; *Аполон* – *краса, веселощі, радість, прихильність, визнання*. У тканині тексту вони стають елементами творення образу *коріння*, що є витвором природи, який відтворено через призму алюзійності імен. У „Словнику української мови” зазначено: *корінь* (зб. *коріння*) – *частина рослини, що міститься в землі й за допомогою якої рослина всмоктує з ґрунту воду з поживними речовинами*⁸. Дорівнюючи *коріння* до *Атланта* та *Аполлона* (*коріння* + *мов Атланти* (+ асоціативний ряд) + *мов Аполлони* (+ асоціати)), автор наділяє його значенням сили й міцності (у словниковій статті семи, що вказують на велич і могутність, відсутні). Письменник виходить за межі словникового тлумачення і творить новий образ на тлі міфонімів, залучає сполучник *мов* як носія семантики гіпотетичності, що, власне, дозволяє схарактеризувати поняттеві межі образу (реалізація номінативно-характеризувальної функції): *могутне, красиве коріння – краса природи загалом, якою захоплюються*. АВН реалізуються на рівні мовного коду, у який закладено завуальований смисл, що інтерпретується читачем. Проникаючи в глибини тексту, який у категорійних ознаках і конститuentній організації відповідає моделі Смысл-Текст⁹, вони заповнюють цю модель та нашаровують її смислами. Порівнюємо: *Дівчина, з якою він зустрічався вісім років (її ім'я було Ева-Марія й невідомо кого саме – Марії чи Еви було в ній більше), одного ранку повідомила, що має досить* (Ю. Андрухович). У тексті знаходимо АВН *Марія* та *Ева*. Номінуючи героя, АВН має призначення не лише вказати на позначуваний об'єкт, а й надати йому тих ознак та характеристик, які закодовано автором. У тексті образ формується на основі зв'язків АВН *Марія, Ева* з асоціатами у відповідності до їхнього джерела та початкового (буквального) образу. *Марія* (ймовірно автор апелює до образу Марії Магдалини) творить асоціативний ряд (далі – АР): *праведність,*

⁷ С. Кудиба, *Функціональний потенціал алюзивних власних імен у рекламних текстах (на матеріалі англійської, української та російської реклами): автореф. дис. ... канд. філол. наук*, Львів 2008, с. 8.

⁸ СУМ, IV, с. 292.

⁹ В. Кононенко, *Смислові конотації в структурі тексту* [в:] „Мовознавство”, вип. 2–3, Київ 2010, с. 146–155.

любов, віра, відданість, чистота душі. Навколо АВН *Ева* виокремлюються такі асоціативні одиниці: *гріховність, слабкість до спокус, зрада, пізнання*. Як результат взаємодії функціонування АВН та АР експлікується образ: *Ева* (+АР) + *Марія* (+АР) → *Ева-Марія*:

Семантично протилежні асоціати *любов, праведність* – *гріховність / віра, відданість* – *зрада / чистота душі* – *слабкість до спокус* формують суперечливий образ дівчини: *любляча, віддана і водночас зрадлива*, таким чином, забезпечено вияв номінативно-характеризувальної функції АВН.

Відомо, що добір прізвища й імені персонажа художнього твору є стилістичним засобом глибшого розкриття змісту¹⁰. Як зазначає Р. Агеєва, оскільки художній текст є функціонально-замкнутою системою естетично упорядкованих і організованих мовних засобів, ім'я накопичує в ньому низку смислових зв'язків, складних асоціацій та конотацій, які утворюють його єдину індивідуально-художню семантику¹¹.

Процес експлікації смислового навантаження твору через АВН передбачає декілька етапів:

- 1) встановлення джерела;
- 2) виокремлення ознак імені в межах початкового буквального образу (відповідно до джерела);
- 3) вичленування контекстуальних ознак АВН (з урахуванням лексичного оточення);
- 4) аналіз асоціативного простору АВН на текстовому рівні;
- 5) інтерпретація закодованої інформації.

Розглянемо текст: *Я дуже тяжко Вами відболіла. / Це все було як марення, як сон. / Любов підкралась тихо, як Даліла, / А розум спав, довірливий Самсон* (Л. Костенко). Визначаємо поетапно інтерпретування тексту:

1. **Даліла, Самсон** – імена біблійного дискурсу: *Даліла* – філістимлянка, що спочатку звабила, а потім зрадила Самсона; *Самсон* – відомий своєю силою, вів війни з філістимлянами; через любов до жінки втратив свою силу;
2. **Ознаки буквального образу:** *Самсон* – сильний, довірливий, здатний до глибинних почуттів; *Даліла* – підла, зрадлива;

¹⁰ В. Лесин, О. Пулинець, *Словник літературознавчих термінів*, Київ 1965, с. 256.

¹¹ Р. Агеєва, К. Бахнян, *Социолінгвістический аспект имени собственного: науч. аналит. обзор*, Москва 1984, с. 6.

Важливою передумовою виокремлення контекстуальних ознак АВН втраченими первинних та прирощення нових характеристик. У таких випадках посилюється семантична функція середовища оточення (далі – СО) АВН у межах тексту.

3. **СО Даліла:** *підкралась, тихо. Підкрадатись – крадучись, непомітно наближатися до кого -, чого-небудь*¹²; *Тихо – про повну тишу, про відсутність будь яких звуків*¹³; **СО Самсон:** *довірливий (довірливий – який легко довіряє або схильний довіряти кому-небудь)*¹⁴;

При взаємодії АВН із СО словесне оточення покриває семантичний простір імен і посилює їхні первинні ознаки. Семантема *підступність* актуалізує ознаки підлості в образі Даліли, семантема *наївний* (від прикм. *довірливий*) формує образ простакуватого, легковірного, необачного Самсона.

4. АВН перебувають у взаємодії з абстрактними іменниками *розум, любов*. Такі контекстуальні зв'язки існують за рахунок сполучника як (автор прирівнює любов до Даліли, а розум до Самсона), тим самим наділяє любов та розум характеристиками, що притаманні біблійним іменам; як наслідок, виникає поле асоціатив: **Любов як Даліла** – *почуття, світлість, ніжність, відданість, підступність, фальш, гра, вигода, зрада*; **розум як Самсон** – *розсудливість, зваженість, пізнання, тверезість думки, довірливість, наївність, щирість, схильність до почуттів*;
5. Асоціативні ряди АВН (на контекстуальному рівні) семантемами СО доповнюють первинні ознаки біблійних образів і таким чином експлікують смисл, який мають у собі АВН *Даліла, Самсон: фальшивість і підступність людських почуттів заради власної вигоди* (простежуємо зреалізування смислотвірної функції).

Таким чином, функціонуючи у тексті, імена *Самсон, Даліла* не втрачають своєї первинної семантики, хоч набуття нового семантичного „звучання” є притаманною рисою АВН.

Міфологічні та біблійні власні назви, використані в художньому тексті, частково або повністю втрачають свою міфологічність і сакральність. Процес деміфологізації та десакралізації безумовний, тоді, коли автор, використовуючи імена й образи з міфології, Біблії, переосмислює їх та підпорядковує задуму всього твору¹⁵. Явище семантичного зсуву алюзійного імені простежуємо у тексті: *Опромінені слова / Сізіфовим шляхом / Ми йдемо* (В. Голобородько). Міфонім *Сізіф* набуває семантично неоднозначних особливостей: він зникає в собі два різнопланові пласти значеннєвості: з одного боку це міфологічне

¹² СУМ, VI, с. 442.

¹³ СУМ, XX, с. 132.

¹⁴ СУМ, II, с. 335.

¹⁵ Н. Павлюк, *Власні назви міфологічного й біблійного походження та їх роль в поетонімогенезі: автореф. дис. ... канд. філол. наук, Донецьк 2006*, с. 12.

ім'я, що позначає царя, якого боги покарали за провини і примусили викочувати на високу гору камінь, який, досягши вершини, щоразу скочувався вниз. Асоціати: *покарання, важкість, марна праця, зусилля, втома*, зосереджуючись навколо АВН, формують її поверхневу семантику: *людина, яка марно щось робить, покарана людина*. З другого боку, інша глибинна семантика цього імені лежить у межах створеного автором тексту.

Семантичний простір вторинно набутого значення творять такі компоненти середовища оточення: *шлях, іти, ми*, які не нівелюють первинну семантику імені, а на основі його асоціативних нашаровуються на основне значення і творять нове семантичне наповнення, яке відповідає потребам художньої дійсності. Автор наділяє АВН присвійним суфіксом *-овим*: *Сізіф – Сізіфовим (Сізіфовим шляхом ми йдемо)*, що стає передумовою декодування смислу тексту: *сізіфовий* (асоціати: *марний, безглуздий, позбавлений сенсу*) + *шлях* (асоціати: *напряма, спрямування, дорога*) + *іти* (асоціати: *рухатись кудись, прямувати*) – автор іронізує над абсурдністю відсутності мети, над прагненням до матеріального та над втратою цінностей. Основна мета АВН – не лише схарактеризувати героя чи створити певний образ, а й декодувати закладений автором завуальований смисл, залучивши асоціативні одиниці. Відтак спостерігаємо часткове пересмислення алюзійного імені. З. Тимошенко називає такий процес контекстуальною „транспозицією”¹⁶.

Розглянемо приклади контекстуальної транспозиції імен: *Що ж ти, Петре, стоїш? / Вже ті стражники щезли за рогом – / Тільки натовпу гук від намісницьких лине палат... / І яка там різниця – чи богом Він був, чи не богом! / Справа, зрештою, в іншій, а в чім – то не знає й Пілат. / А ото люд прибува!.. / З хрипом, вереском, сопухом пивним / На Голготу стікається, з темних сповзаючись нір!.. / Провінційний актор, тричі поспіль освистаний півнем, – / Ти стоїш, затулившись плащем на простацький поганський манір* (О. Забужко). Із біблійних джерел знаємо, що Петро – один із дванадцяти апостолів Христа, що зрікся Ісуса. Асоціати *віра, Христос, служіння, учень, страх, зречення* характеризують образ Петра. Біблійне ім'я у взаємодії з іншими текстуальними компонентами стає ключем до прихованого смислу і декодує його.

Схарактеризуємо оточення алюзійного імені *Петро* в межах тексту: *Петро – провінційний – актор – тричі освистаний півнем – плац – простацький – поганський манір. Провінційний – який має погляди, манери, звички, смаки і т. ін. провінціала*¹⁷(семи: *несмак, простота (іноді до необізнаності)*). *Актор – перен., розм. про людину, яка показує себе не такою, якою вона є насправді*¹⁸(семи: *фальшивість, неправда, корисливість*); *простацький* – власт. простій,

¹⁶ А. Мороховский, О. Воробьева, Н. Лихошерст, З. Тимошенко, *Стилистика английского языка*, Київ 1984, с. 132–133.

¹⁷ СУМ, VII, с. 135.

¹⁸ СУМ, I, с. 30.

невихованій людині¹⁹ (семи: *вульгарність, грубість*); *поганський (манір)* – який знається, має зв'язок з нечистою силою; *нечистий*²⁰ (семи: *зло, лихо, нечисть*). Такі мовні елементи нашаровуються на первинну семантику біблійного імені; алюзійне ім'я набуває нового смислового наповнення: *Петро (учень Христа) + актор (неправдивість, гра) + простацький (простий, невихований)*. Простежуємо виникнення нового семантичного значення для біблійного імені, що формує „дух тексту” загалом, задає його смисловий код: *зневіра, зрада та фальшивість серед людей*. Таке новоутворене значення відповідає поняттю контекстуальної семантики.

Проаналізуємо текст: *я не прижився в вулику спокуси/ моє тіло несло у воді / мов голова Іоана на золотій тарелі* (В. Цибулько). З огляду на джерело АВН з'ясуємо: *Іоан* – пророк, що проповідував пришествя Христа, закликав юдеїв до каяття через хрещення. В межах біблійного дискурсу семантика біблійної АВН актуалізується на тлі асоціативного простору: *святість, блаженство, праведність, віра*. Семантичне оточення *не прижитись та тіло, мов голова Іоана* актуалізують текстуальну семантику, розвиваючи низку асоціатив: *не прижитись – не прийняти, не визнати, не призвичаїтись; тіло, мов голова Іоана – смерть (духовна, фізична) знищення, нівелювання людини*. Вибудовані асоціативні ряди покривають первинну семантику імені й надають йому нового „відзвуку”, що відбиває смисл твору загалом: *складність, трагічність буття людини у світі матеріальних цінностей, серед підлості, неправди, вигоди, спокус*.

Семантичний зсув алюзійних імен (*Касандра, Горгона*) простежується: *А пам'ять знову спогадів підгорне / У вогнище душі, де тліють сни. / Очима не Касандри, а Горгони / Подивляться з порожньої стіни* (О. Ірванець). Відомо, що *Касандра* – дочка троянського царя Пріама, яка віщувала майбутнє²¹; *Горгона* – чудовисько із жіночим обличчям та зміями замість волосся, від її погляду все перетворювалось в камінь²². Не втрачаться зв'язки алюзійних імен з компонентами середовища оточення: *пам'ять + очі Горгони (не Касандри)*. В межах таких взаємозв'язків виокремлюються асоціативні ряди: *пам'ять – спогад, минуле людини, індивідуальна цінність; очі – бачення, погляд, сприйняття; Горгона – страх, жахіння, смерть, мука, знищення; Касандра – віщування, майбутнє (горе і радість долі)*. „Вливаючись” у контекст, алюзійне ім'я сукупно з асоціативними рядами (АР) (*Горгона + АР + пам'ять + АР*) набуває нових конотацій: *Горгона – очі минулого*. Її образ постає іменем-характеризатором смислу: *минуле як Горгона, те що мучить і нищить людину*. Вочевидь, автор таким чином закликає цінувати сьогодення, не озираючись назад (не виключається й інша інтерпретація смислового навантаження).

¹⁹ СУМ, VII, с. 294.

²⁰ СУМ, VI, с. 704.

²¹ *Словник античної міфології*, с. 152.

²² *Ibidem*, с. 93.

Набуття алюзійними іменами протилежних конотацій, прирощення антонімічного смислу (щодо свого першоджерела) спостерігаємо в тексті: *Такі тяжкі, набряклі ніччю очі! / Чи пара з уст на холоді, чи – німб... / Ти знав її? Вона була порочна, / Вона тебе покинула малим. / О елі, елі, лама савахтані! / Руками в горло заштовхати плач... / В заламах бганок, ніби знак питання, / Злетів надривно-малиновий плач. / Маріє! Мамо! – вп'явши очі, ридма...* (О. Забужко). З точки зору біблійного дискурсу *Марія – мати Ісуса Христа, Пресвята, Пречиста, Благословенна, Непорочна*. Первинну семантику біблійного імені творять асоціати: *чистота, непорочність, любов, святість, матір, святе материнство* тощо.

Транспозиція значення АВН та його семантичний зсув зумовлені оточенням контекстуальних одиниць: *порочна – покидати – плач заштовханий в горло – надривно-малиновий плач*. За рахунок таких зв'язків *непорочність* материнського образу *Марії* набуває антонімічного відгомону, оскільки на нього накладаються значення компонента *порочний* (*порочний* – 1) який має різні пороки, відзначається розпусною поведінкою; розпусний; 2) який має істотні вади; неправильний, хибний²³) та семи інших текстуальних компонентів: *покидати* (семи: *залишити напризволяще, відмовитись*), *заштовхати плач в горло* (семи: *насильство, примус, насильне мовчання, відчай*). Відбувається, як бачимо, актуалізація невластивих для біблійного імені *Марія* семантичних ознак: *жорстокість, відсутність материнської любові, гріховність*. Трагізм такого материнства підсилюється через конструкцію *надривно-малиновий плач, (малиновий – який має колір ягоди малини; темно-червоний*²⁴. За рахунок залучення автором колоратива із семами: *палкий, схожий до крові* спостерігаємо імпліцитне прирощення сем трагічності до образу *Марії*. Така багатогранність образу стає оболонкою в якій зникається закодований смисл тексту (простежуємо смислотвірну та символічну функції біблійного імені).

Загалом повні та часткові трансформації семантики імен в художніх текстах можна зобразити у вигляді ланцюжкової схеми: *ім'я, його семантичне наповнення* (відповідно до першоджерела) → *зреалізованість у тексті: зв'язок із текстуальними елементами* → *десемантизація первинного значення* → *процес вторинної семантизації*.

Автор зазвичай послуговується АВН з метою окреслення задуму крізь паралелі певного дискурсу (історичного, біблійного, міфологічного), в таких випадках актуалізується репрезентативна функція імен. В тексті О. Забужко „Казка про калинову сопілку” одна сестра (*Ганна*) через заздрість вбиває іншу сестру (*Оленку*): *...як у нічних шаленствах, було – вгородити ножа у просто дшиуче теплом щільне, проте яке ж піддатне ножеві тіло, що стенулось уздовж короткою судомою...обм'якло...* Спостерігаємо за аналогією

²³ СУМ, VIII, с. 286.

²⁴ СУМ, IV, с. 607.

вибудований сюжет на тлі алюзійності, що відсилає до біблійного джерела (до легенди „Каїн і Авель”) : „ *І коли вони були в полі, Каїн напав на Авеля, свого брата й убив його...*”²⁵. Розглянемо асоціативне поле персонажів обох дискурсів: *Каїн – брат Авеля, злоба, братовбивство, гріх; Ганна – сестра Оленки, заздрість, заповідяна смерть, гріховність*. Незважаючи на різні часові межі, виділені асоціати дозволяють відстежити синонімічну співвіднесеність одного образу з іншим та паралелізм дій героїв. Авторка відтворює архетипну модель братовбивства крізь призму різночасових спектрів культур.

Отже, модерні тексти постають як нагромадження цитатій, алюзій, ремінісценцій культурного досвіду минулого, особлива увага звертається на ВН як засоби характеристики героя та декодування смислу тексту. У межах українського модерного дискурсу популярності набувають біблійні та міфологічні імена, що реалізуються на тлі алюзійного простору. Крім виконання безпосередньої номінативно-характеризувальної функції образів, героїв, персонажів, АВН виступають елементом творення образності та смислового наповнення твору. Властивим для імен є часткова або повна втрата зв'язку зі своїм первинним референтом, а також набуття конотацій, що відбивається на їхньому функціональному навантаженні. Становлячи функціонально й формально частину мовної системи, вони відтворюють загальні закономірності структури й розвитку мови художнього тексту.

ЛІТЕРАТУРА

- Агеева Р., Бахнян К., *Социолингвистический аспект имени собственного: науч. анализ. обзор*, Москва 1984.
- Ахманова О., *Словарь лингвистических терминов*, Москва 1993.
- Виноградов В., *Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы)*, Москва 2001.
- Гальперин И., *Текст как объект лингвистического исследования*, Москва 2007.
- Кононенко В., *Смислові конотації в структурі тексту* [в:] „Мовознавство”, вип. 2–3, Київ 2010, с. 146–155.
- Краузе Й., Террієн С., *Біблія для молодих*, Загреб 1989.
- Кудиба С., *Функціональний потенціал алюзивних власних імен у рекламних текстах (на матеріалі англійської, української та російської реклами): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук*, Львів 2008.
- Лесин В., Пулинець О., *Словник літературознавчих термінів*, Київ 1965.
- Мислив В., *Інтертекстуальність у творчості Оксани Забужко* [в:] „Житомирські літературознавчі студії”, вип. 7, Житомир, 2011, с. 174–177.
- Мороховский А., Воробьева О., Лихошерст Н., Тимошенко З., *Стилистика английского языка*, Київ 1984.

²⁵ Й. Краузе, С. Террієн, *Біблія для молодих*, Загреб 1989, с. 24.

Павлюк Н., *Власні назви міфологічного й біблійного походження та їх роль в поетонімогенезі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук*, Донецьк 2006.

Семеніхіна О., *Значущі власні назви як перекладознавча проблема (на матеріалі творів Чарльза Дікенса „The Adventures of Oliver Twist” і „Hard Times” та їх перекладів українською мовою)*, <http://www.anthropos.lnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2449>, [2003].

Словник античної міфології, упор. І. Козовик, О. Пономарів., Тернопіль 2006.

Словник української мови, за ред. І. Білодіда, т. 1–11, Київ 1970–1980.

У статті розглянуто проблему способів актуалізації алюзійних імен у модерному художньому дискурсі. Визначено їхні функціональні та семантичні особливості. Алюзійні імена кваліфіковано як полівалентний компонент творення образу й засіб декодування змістової структури тексту. Здійснено аналіз семантичних трансформацій алюзійних назв і схарактеризовано їхні стилістичні особливості.

Ключові слова: алюзійні власні назви, алюзійні імена, семантична трансформація, образ, дискурс.

ALLUSION PARALLELS IN MODERN UKRAINIAN TEXTS: SEMANTIC FEATURES OF MYTHOLOGICAL AND BIBLICAL NAMES

The article deals with the issue of the update of allusive proper names in the modern fictional discourse. The functional and semantic features of allusive proper names are determined. Proper names are examined as a polyvalent component of the image formation, and as the means of decoding the sense structure of a text. The analysis of a semantic transformation process of the names and their stylistic value is performed.

Key words: allusive proper names, allusive names, semantic transposition, image, discourse.

zgłoszenie artykułu: 30.06.2017 r.

przyjęcie artykułu do druku: 10.01.2018 r.